

Versiune anonimată

Traducere

C-863/19 – 1

Cauza C-863/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

26 noiembrie 2019

Instanța de trimitere:

Apelativen sad Varna (Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

19 noiembrie 2019

Autoritatea de urmărire penală:

Okrazhna prokuratura Varna

Persoana condamnată:

TS

APELATIVEN SAD

Varna

[...] [*omissis*]

CERERE DE DECIZIE PRELIMINARĂ

ADRESATĂ CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE

[...] [*omissis*]

INSTANȚA DE TRIMITERE:

Apelativen sad Varna (Curtea de Apel din Varna), [...] [*omissis*]

PĂRȚI LA PROCEDURA PRINCIPALĂ:

Autoritatea de urmărire penală: Okrazhna prokuratura Varna (Parchetul Regional din Varna) [...] [omissis].

În apelul formulat la instanța de trimitere, Ministerul Public este reprezentat de un procuror [...] [omissis] din cadrul Apelativen prokuror Varna (Parchetul de pe lângă Curtea de Apel din Varna);

Persoana condamnată: TS [...] [omissis];

Apărător: [...] [omissis]

[...] [omissis]

OBIECTUL PROCESULUI PENAL ȘI SITUAȚIA DE FAPT RELEVANTĂ:

- 1) La 21 februarie, la Varna, TS a fost declarat vinovat printr-o hotărâre definitivă, singur și în asocieră cu două alte persoane, DR și NM, în calitate de coautori (care au fost, la rândul lor, condamnate în urma unui acord de recunoaștere a vinovăției) pentru fapta de deținere neautorizată a unor stupefiante foarte periculoase, cu scopul de a le distribui, și anume o cantitate totală de 125,61 grame de metamfetamină, în valoare totală de 3 140,25 leva, o cantitate totală de 3,2 grame de MDMA (3,4-metilendioxi-N-metilamfetamină), în valoare totală de 128 leva, o cantitate totală de 2072,3 grame de marihuana, în valoare totală de 12 433,8 leva și o cantitate totală de 0,03 grame de cocaină, în valoare totală de 6,6 leva. TS a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate de doi ani cu suspendare, fiind plasat sub supraveghere pentru un termen de patru ani, în conformitate cu articolul 66 alineatul 1 din Nakazatelen kodeks (Codul penal, Bulgaria, denumit în continuare „NK”) și la plata unei amenzi în cuantum de 5000 de leva. Hotărârea a rămas definitivă la 28 iunie 2019.
- 2) În urma condamnării lui TS, Ministerul Public a depus o cerere la Okrazhen sad Varna (Tribunalul Regional din Varna) în temeiul articolului 306 alineatul (1) punctul 1 din Nakazatelno protsesualen kodeks (Codul de procedură penală, denumit în continuare „NPK”), prin care a solicitat confiscarea în favoarea statului a unei sume de bani în cuantum de 9 324,25 leva, compusă din:
 - bancnote bulgare în valoare totală de 7 915,55 leva;
 - bancnote euro în valoare totală de 625 de euro, reprezentând 1222 leva;
 - lire turcești în valoare totală de 605 de lire turce, reprezentând 186,70 leva;
- 3) Suma în numerar a fost indisponibilizată în vederea confiscării de autoritățile judiciare competente în conformitate cu procedura prevăzută în acest scop, și anume cu ocazia percheziției și a sechestrului în locuința în care locuiau persoana condamnată și mama sa. **[OR 2]**

- 4) Okrazhen sad Varna a organizat o ședință publică cu privire la această cerere. La această ședință, au participat atât persoana condamnată, cât și cei doi apărători ai acesteia și un procuror. În cadrul ședinței, persoana condamnată a afirmat că suma este proprietatea mamei și a surorii sale. În cadrul procedurii, au fost prezentate un element de probă scrisă care atestă că doamna SP, mama persoanei condamnate, ar fi accesat în martie 2018 un credit de consum la DSK Bank EAD în valoare totală de 17 000 de leva și un extras din contul tatălui, TB. În legătură cu o călătorie în Turcia în perioada 19-21 aprilie 2019, au fost prezentate copii ale pașapoartelor mamei persoanei condamnate, SP, și ale surorii persoanei condamnate, KM.
- 5) Doamna SP nu a participat la procedura desfășurată în primă instanță, în conformitate cu articolul 306 alineatul 1 punctul 1 din NPK; Codul de procedură penală nu permite ca aceasta să participe în calitate de parte interesată autonomă. Ea a fost audiată numai în calitate de martor cu privire la numerarul în leva, euro și lire turcești găsit la domiciliul său.
- 6) Instanța de prim grad de jurisdicție a respins cererea de confiscare a sumei, considerând că infracțiunea pentru care TS a fost condamnat nu constituia o infracțiune săvârșită în scopul obținerii unor avantaje financiare. În motivare, a arătat că, deși în cauză existau dovezi - ca urmare a declarațiilor martorilor - cu privire la comerțul cu stupefiante desfășurat de TS, Parchetul nu formulase o astfel de acuzație, iar comerțul respectiv nu fusese acoperit de condamnarea subsecventă, astfel încât nu erau îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 53 alineatul 2 din NK pentru confiscarea în favoarea statului. Aceasta a precizat: „[...] Infracțiunea prevăzută la articolul 354a alineatul 1 prima alternativă din NK constă într-o acțiune formală și se săvârșește prin dobândirea posesiei efective asupra stupefiantului. Desigur, pentru întrunirea elementelor constitutive ale unei infracțiuni este necesară urmărirea unui anumit obiectiv, însă dacă aceasta nu a fost săvârșită și nu a existat o acuzație de distribuție de stupefiante, nu se poate considera că prin intermediul infracțiunii s-a obținut un avantaj economic.” Dacă numerarul găsit în locuința lui TS a fost obținut prin săvârșirea unor acte criminale sau nelegale, sau are o origine obscură, în cazul unei disproporții între sursele legale și cele legate de infracțiuni, există un alt instrument pentru confiscarea acestuia în favoarea statului, în temeiul dispozițiilor legale ale Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo (Legea privind combaterea corupției și confiscarea bunurilor dobândite în mod nelegal, Bulgaria).”
- 7) Obiectul examinării de către instanța de trimitere este exactitatea acestor concluzii ale Okrazhen sad Varna. În recursul formulat de Okrazhna prokuratura Varna, se susține că decizia Okrazhen sad Varna este nelegală, întrucât aceasta nu aplică dispozițiile articolului 53 din NK „în lumina” Directivei 2014/42 a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană (JO 2014, L 127, p. 39).

- 8) Apărarea persoanei condamnate nu împărtășește opinia Ministerului Public și, în schimb, susține că numai avantajul patrimonial care constituie o consecință directă și imediată a infracțiunii pentru care persoana a fost condamnată este supus confiscării.

DISPOZIȚII DE DREPT NAȚIONAL INVOCATE

- 9) **Nakazatelen kodeks na Republika Balgariya (Codul penal al Republicii Bulgaria)**

Articolul 354a. (nou – DV [Darzhaven vestnik, Monitorul Oficial al Bulgariei], nr. 95/1975, modificat, nr. 28/1982, nr. 10/1993, nr. 62/1997, nr. 21/2000, nr. 26/2004, nr. 75/2006) (1) Orice persoană care produce, prelucrează, achiziționează sau deține, în mod neautorizat, stupefiante sau substanțe similare, în scopul de a le distribui, sau care distribuie stupefiante sau substanțe similare se sancționează, în cazul unor stupefiante sau substanțe similare foarte periculoase, cu o pedeapsă privativă de libertate de la doi la opt ani și cu o amendă cuprinsă între cinci mii [OR 3] și douăzeci de mii de leva, iar în cazul unor stupefiante sau substanțe similare periculoase, cu o pedeapsă privativă de libertate de la unu la șase ani și o amendă cuprinsă între două mii și zece mii de leva. În cazul în care obiectul infracțiunii îl constituie precursorii de droguri sau dispozitivele sau materialele destinate fabricării de stupefiante sau de substanțe similare, pedeapsa privativă de libertate este cuprinsă între trei și doisprezece ani, iar amenda între douăzeci de mii și o sută de mii de leva.

(2) (modificat – DV, nr. 26/2010) În cazul unui volum mare de stupefiante sau substanțe similare, se va aplica o pedeapsă privativă de libertate cuprinsă între trei și doisprezece ani și o amendă între zece mii și cincizeci de mii de leva. Orice persoană care, în mod neautorizat și într-un loc public, achiziționează sau deține în vederea distribuirii un stupefiant sau o substanță similară, în discuție fiind un volum deosebit de mare de stupefiante sau substanțe similare, sau dacă fapta este săvârșită:

1. de către o persoană care acționează în numele sau executând o hotărâre a unei organizații criminale;
2. de către un medic sau un farmacist;
3. de către un educator, profesor sau directorul unei instituții școlare sau de către un funcționar public sau în cadrul exercitării unei funcții;
4. în condiții de recidivă prin săvârșirea unei infracțiuni periculoase

se sancționează cu o pedeapsă privativă de libertate de la cinci la cincisprezece ani și cu o amendă cuprinsă între douăzeci de mii și o sută de mii de leva.

(3) Orice persoană care achiziționează sau deține în mod neautorizat stupefiante sau substanțe similare se sancționează după cum urmează:

1. în cazul unor stupefiante sau substanțe similare foarte periculoase - cu o pedeapsă privativă de libertate de la unu la șase ani și cu o amendă cuprinsă între două mii și zece mii de leva;

2. în cazul unor stupefiante sau substanțe similare periculoase - cu o pedeapsă privativă de libertate de până la cinci ani și cu o amendă cuprinsă între o mie și cinci mii de leva.

(4) Orice persoană care încalcă normele în vigoare în materie de fabricare, achiziție, păstrare, facturare, livrare, transport sau purtare asupra sa a unor stupefiante se sancționează cu o pedeapsă privativă de libertate de până la cinci ani și cu o amendă de până la cinci mii de leva, în plus instanța putând dispune suspendarea drepturilor în conformitate cu articolul 37 alineatul 1 punctele 6 și 7.

(5) În cazurile mai puțin grave menționate la alineatele 3 și 4, sancțiunea este o amendă de până la o mie de leva.

(6) În cazurile menționate la alineatele (1)-(5), obiectul și instrumentele infracțiunii se confiscă în favoarea statului.

10) **Articolul 53.** (1) Independent de răspunderea penală, se confiscă în favoarea statului:

a) (completat – DV, nr. 7/2019) bunurile care aparțin făptuitorului și care au fost destinate să fie utilizate sau au fost utilizate pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni, iar dacă bunurile lipsesc sau au fost înstrăinate, se dispune confiscarea contravalorii acestora;

b) bunurile care aparțin făptuitorului și care au făcut obiectul infracțiunii săvârșite cu intenție, în cazurile prevăzute în mod expres în Partea specială a Codului penal.

(2) (nou – DV, nr. 28/1982) De asemenea, se confiscă în favoarea statului:

a) bunurile care constituie obiectul sau instrumentele infracțiunii, a căror posesie este interzisă și

b) (modificat – DV, nr. 7/2019) produsul direct sau produsul indirect, care a fost obținut în urma unei infracțiuni, în cazul în care nu trebuie să fie restituit sau refabricat; în cazul în care produsul lipsește sau a fost înstrăinat, se dispune recuperarea contravalorii acestuia.

(3) (nou – DV, nr. 7/2019) În sensul alineatului 2 litera (b):

1. produs direct înseamnă orice avantaj economic, care a rezultat ca o consecință directă a infracțiunii;

2. produs indirect înseamnă orice avantaj economic, care a rezultat din înstrăinarea produsului direct, precum și orice bun, obținut în urma [OR 4] transformării ulterioare integrale sau parțiale a produsului direct, inclusiv în cazul în care acesta a fost combinat cu bunuri dobândite în mod legitim; bunurile se supun confiscării până la cuantumul valorii produsului direct încorporat, la care se adaugă creșterile de active care sunt asociate în mod direct cu înstrăinarea produsului direct sau cu transformarea și includerea acestuia în bunul rezultat.

Nakazatelnо protsesualen kodeks al Republicii Bulgaria

11) Articolul 306 (1) Următoarele aspecte pot fi soluționate de instanță de asemenea prin ordonanță:

1. aplicarea unei pedepse globale în temeiul articolelor 25 și 27, precum și aplicarea articolului 53 din Nakazatelen kodeks;

2. (completat – DV, nr. 27/2009, în vigoare de la 1 iunie 2009, modificat, nr. 13/2017, în vigoare de la 7 februarie 2017) condițiile privind începerea executării pedepsei privative de libertate, în cazul în care hotărârea nu conține o soluție în acest sens:

3. (completat – DV, nr. 32/2010, în vigoare de la 28 mai 2010) îndeplinirea condițiilor prevăzute la articolele 68, 69, 69a și la articolul 70 alineatul 7 din Nakazatelen kodeks, precum și pedeapsa care trebuie executată de către inculpat; instanța de prim grad de jurisdicție, care a suspendat executarea pedepsei privative de libertate, se pronunță cu privire la aplicarea articolului 68 alineatul 3 din Nakazatelen kodeks, iar Okrazhen sad (Tribunalul Regional), care a dispus eliberarea condiționată înainte de termen se pronunță cu privire la aplicarea articolului 70 alineatul 7 prima teză a doua alternativă din Nakazatelen kodeks;

4. probele materiale și cheltuielile de judecată.

(2) În cazurile prevăzute la alineatul 1 punctele 1-3, instanța se pronunță în ședință publică după citarea persoanei condamnate.

(3) Ordonanța adoptată în temeiul alineatului 1 punctele 1-3 poate fi atacată în conformitate cu normele procedurale din capitolul 21, iar ordonanța adoptată în temeiul alineatului 1 punctul 4 poate fi atacată în conformitate cu normele procedurale din capitolul 22.

DISPOZIȚIILE DE DREPT AL UNIUNII INVOCATE:

12) Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană

Considerentul (11): Este necesară clarificarea conceptului de produse provenite din săvârșirea de infracțiuni pentru a include produsele directe obținute din activitatea infracțională și toate beneficiile indirecte rezultate din aceasta, inclusiv reinvestirea sau transformarea produselor directe. Astfel, produsele pot include orice tip de bunuri, inclusiv cele transformate sau convertite, integral sau parțial, în alte bunuri sau cele combinate cu un bun dobândit din surse legitime, până la valoarea estimată a produselor combinate. Produsele pot include și venitul sau alte beneficii derivate din produsele infracțiunii sau din bunurile în care au fost transformate, convertite sau cu care au fost combinate respectivele produse.

Considerentul (20): Atunci când stabilesc dacă o infracțiune este susceptibilă să genereze beneficii economice, statele membre pot lua în considerare modul de operare, de exemplu dacă una dintre condițiile infracțiunii este să fi fost săvârșită în condiții de criminalitate organizată sau cu intenția de a genera profituri periodice din infracțiuni. Totuși, în general, aceasta nu ar trebui să aducă atingere posibilității de a recurge la procedura privind confiscarea extinsă.

Considerentul (33): Prezenta directivă afectează în substanța lor drepturile persoanelor, nu numai ale celor suspectate sau învinuite, dar și ale terților care nu fac obiectul urmăririi penale. Prin urmare, este necesar să se prevadă garanții și căi de atac specifice pentru a garanta respectarea drepturilor fundamentale ale acestora în punerea în aplicare a prezentei directive. Aceasta include [OR 5] dreptul de a fi audiat pentru terții care pretind că sunt proprietarii bunurilor în cauză sau care pretind că ar avea alte drepturi patrimoniale („drepturi reale”, „*ius in re*”), precum dreptul de uzufruct.

13) **Articolul 2**

În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții::

1) „produse” înseamnă orice avantaj economic obținut, în mod direct sau indirect, din săvârșirea unei infracțiuni; acesta poate consta în orice tip de bun și include orice reinvestire sau transformare ulterioară a produselor directe, precum și orice beneficii de valoare;

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

- 14) Articolul 17 alineatul (1) Orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.
- 15) Articolul 47 Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe

judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol. Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

NECESITATEA TRIMITERII PRELIMINARE

- 16) Diferendul fundamental din cauza principală privește problema dacă sumele de bani găsite la domiciliul persoanei condamnate reprezintă un beneficiu economic obținut prin săvârșirea unei infracțiuni, astfel cum se prevede la articolul 354a alineatul 1 din NK. Legea de modificare și completare a Nakazatelen kodeks (DV nr. 7/2019) a transpus Directiva 2014/42/EU a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind punerea în aplicare și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunii în Uniunea Europeană (JO 2014, L 127, p. 39, rectificare în JO 2014, L 138, p. 114). Această împrejurare obligă instanțele naționale, în temeiul principiului autonomiei procedurale, să aplice dreptul lor intern.
- 17) Cu toate acestea, instanța de trimitere consideră că această transpunere nu este completă și precisă, din moment ce dispoziția cuprinsă la articolul 53 din NK, spre deosebire de articolul 2 punctul 1 din directivă, nu prevede posibilitatea de a se confisca un „avantaj economic obținut, în mod [...] indirect, din săvârșirea unei infracțiuni”. Motivul pentru această situație este că legiuitorul bulgar definește drept „produs direct” orice beneficiu economic, care a rezultat ca o consecință directă a infracțiunii, în timp ce „produsul indirect” îl definește ca fiind orice beneficiu economic care rezultă din înstrăinarea produsului direct sau din transformarea ulterioară integrală sau parțială a acestuia.
- 18) Instanța de trimitere nu are cunoștință de o jurisprudență internă obligatorie cu privire la acest aspect, având în vedere și perioada relativ scurtă de aplicare a articolului 53 din NK în versiunea actualmente în vigoare.
- 19) În același timp, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă poate aplica directiva și interpreta dreptul național în lumina acesteia, întrucât în speță lipsește un element transfrontalier în săvârșirea infracțiunii, iar prejudiciul patrimonial s-a născut în întregime pe teritoriul Republicii Bulgaria, fiind supus puterii de dispoziție a autorităților judiciare bulgare. La prima vedere, există o „situație pur internă”. **[OR 6]**
- 20) Pe de altă parte însă, unul dintre obiectivele directivei constă în apropierea legislațiilor statelor membre în domeniul înghețării și confiscării și în promovarea [pe această cale] a încrederii reciproce și a cooperării transfrontaliere efective. În consecință, instanța de trimitere are nevoie să știe, în vederea soluționării corecte a litigiului aflat pe rolul său, dacă directiva este aplicabilă în situația din speță.

- 21) În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare, rezultă necesitatea unei interpretări a noțiunii „avantaj economic obținut, în mod [...] indirect, din săvârșirea unei infracțiuni”, cuprinsă la articolul 2 punctul 1 din directivă, astfel cum a fost înțeleasă de legiuitorul european, pentru ca instanța de trimitere să își poată îndeplini obligația de interpretare a dreptului național în conformitate cu dreptul Uniunii. Din modul de redactare a dispoziției cuprinse la articolul 2 punctul 1 din directivă nu rezultă dacă există o distincție între produsele indirecte, pe de o parte, și produsele directe prelucrate sau transformate, pe de altă parte, sau dacă cele două noțiuni sunt identice. Precizările cuprinse în considerentul (11) nu oferă un răspuns clar și precis în această privință. Legiuitorul bulgar a ales a doua opțiune și a considerat că produsele indirecte sunt produsele prelucrate sau transformate.
- 22) Aplicabilitatea directivei ar fi condiționată și de aplicabilitatea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și, în mod specific, a articolului 47 din cartă, într-o situație precum cea din speță, în care se susține că beneficiul patrimonial eventual, care este supus confiscării, aparține unui terț.

23) ÎNTREBĂRILE PRELIMINARE

1. Directiva 2014/9/EU a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană (JO 2014, L 127, p. 39, rectificare în JO 2014, L 138, p. 114) și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene se aplică în ceea ce privește o infracțiune care constă în deținerea de stupefiante în vederea distribuirii lor și care a fost săvârșită de un cetățean bulgar pe teritoriul Republicii Bulgaria, iar eventualul produs economic a fost realizat de asemenea în Republica Bulgaria și se găsește pe teritoriul acestei țări?
2. În cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ: Cum ar trebui interpretată noțiunea „avantaj economic obținut, în mod [...] indirect, din săvârșirea unei infracțiuni” prevăzută la articolul 2 punctul 1 din directivă și poate constitui un astfel de produs o sumă de bani care a fost găsită și confiscată în locuința ocupată de persoana condamnată și de familia acesteia și în autoturismul condus de persoana condamnată?
3. Articolul 2 din directivă trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări precum articolul 53 alineatul 2 din Nakazatelen kodeks (Codul penal) al Republicii Bulgaria, care nu prevede confiscarea „avantaj[ului] economic obținut, în mod [...] indirect, din săvârșirea unei infracțiuni” ?
4. Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum articolul 306 alineatul 1 punctul 1 din Nakazatelno-protsesualen kodeks (Codul de procedură penală) al Republicii Bulgaria, care permite confiscarea în favoarea statului a unei sume de bani despre care se susține că aparține

unei alte persoane decât autorul infracțiunii, fără ca această terță persoană să aibă posibilitatea de a participa la procedură în calitate de parte interesată și de a obține acces direct la instanțele de judecată?

DOCUMENT DE LUCRU